

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 243/2026-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetihó v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom Mgr. Martinom Orviským, Vígl'ašská Huta-Kalinka 67, proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 21C/1/2020-347 z 21. decembra 2021, rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15Co/31/2022-409 z 8. júna 2022 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/183/2022 z 24. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. júla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania [REDAKOVANÉ] (ide o zrejmy omyl v písaní, keďže právny zástupca sťažovateľky zastupoval tohto sťažovateľa v konaní sp. zn. II. ÚS 381/2021 a sp. zn. III. ÚS 76/2023, pozn.).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou 21. januára 2020 na Okresnom súde Lučenec sa sťažovateľka ako žalobkyňa domáhala určenia, že sporné nehnuteľnosti v k. ú. [REDAKOVANÉ] patria do dedičstva poručiťľa [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], zomr. [REDAKOVANÉ], ktorý bol jej starým otcom. Okresný súd napadnutým rozsudkom z 21. decembra 2021 žalobu zamietol z dôvodu, že ochrany vlastníckeho práva sa nemožno domáhať podľa všeobecných predpisov, pokiaľ bolo možné žiadať o vydanie veci (predmetného pozemku, ktorý je v súčasnosti rozdelený na niekoľko pozemkov) podľa reštitučných predpisov.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, ktoré krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné a napadnutým rozsudkom z 8. júna 2022 potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie.

3.1. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že na strane sťažovateľky ako oprávnenej osoby existovali iba subjektívne okolnosti, prečo si svoj nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku neuplatnila v zmysle reštitučných predpisov. Uviedol, že v konaní nebola preukázaná žiadna objektívna okolnosť, ktorá by bránila uplatneniu tohto nároku v zmysle reštitučných zákonov, a žiadnu objektívnu okolnosť sťažovateľka neuviedla ani v odvolaní. Takouto skutočnosťou nie je ani to, že na pozemku bolo ihrisko slúžiace škole, ktorá fungovala, ani ubezpečovanie predstaviteľov obce, že pozemok patrí rodine sťažovateľky, ale zatiaľ ho nie je možné vydať.

4. Proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu sa sťažovateľka bránila podaním dovolania, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením z 24. apríla 2024 ako neprípustné odmietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4.1. V odôvodnení najvyšší súd v podstatnom uviedol, že námietku, že predmetné pozemky boli vylúčené z pôsobnosti zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“), predostrela sťažovateľka až v dovolacom konaní, preto sa súd prvej inštancie ani odvolací súd nezaoberali otázkou, či predmetné pozemky skutočne spĺňali alebo nespĺňali predpoklady pre uplatnenie nárokov podľa reštitučných predpisov a nevykonávali k tejto otázke žiadne dokazovanie. Pre úplnosť uviedol, že sťažovateľka v dovolaní neformulovala žiadnu konkrétnu právnu otázku, išlo len o jej polemiku so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu a jej tvrdenie, že predmetné pozemky boli vylúčené z pôsobnosti reštitučného zákona, nemôžu nahradiť jasnú formuláciu právnej otázky, resp. právneho problému, ktorý odvolací súd vyriešil nesprávne. Poznamenal, že neobstojí ani tvrdenie sťažovateľky, že predmetné pozemky nemohli byť reštituované z dôvodu, že išlo o pozemky, na ktorých bola postavená škola. Z návrhu na pripustenie zmeny žaloby z 12. augusta 2020 je totiž zrejmé, že sťažovateľka si v tomto spore nenárokovala pozemky priamo zastavané školou (tieto pozemky zo žaloby výslovne vylúčila). To, že súdy dospeli k záveru, že nároky k predmetným pozemkom (či už na ich vydanie, alebo na vydanie náhradného pozemku, prípadne peňažnej náhrady) bolo objektívne možné uplatniť v konaní podľa reštitučných predpisov, avšak sťažovateľka ani jej právni predchodcovia si ich podľa reštitučných predpisov včas neuplatnili z dôvodov, ktoré nezakladali objektívnu nemožnosť uplatňovať nároky podľa reštitučných predpisov, a teda že sťažovateľkou citované rozhodnutia najvyššieho súdu sú na daný skutkový a právny stav neaplikovateľné, nemožno podľa najvyššieho súdu považovať za odklon od jeho ustálenej rozhodovacej praxe. Vzhľadom na to, že najvyšší súd nezistil v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu sťažovateľkou namietanú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a dovolanie nebolo prípustné ani podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že okresný súd napriek aplikácii reštitučného zákona sa nezaoberal skutočnosťou, či sú splnené základné predpoklady pre možnosť uplatnenia

návratu pozemku prostredníctvom tohto zákona a či mal predmetný pozemok v lehote stanovenej pre uplatnenie reštitučného nároku charakter pozemku spadajúceho do poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Ani krajský súd toto pochybenie okresného súdu nenapravil a neodôvodnil, prečo na vec aplikoval reštitučný zákon a či na to boli splnené podmienky. Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľky dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie o odmietnutí dovolania, a preto ho považuje za arbitrárne.

6. Sťažovateľka v ďalšej veľmi stručnej argumentačnej línii uvádza, že predmetné pozemky v čase aplikácie reštitučného zákona neboli pozemkami tvoriacimi poľnohospodársky pôdny fond, a teda nemohli podliehať reštitúciám, v dôsledku čoho sa nemôže domôcť svojho vlastníckeho práva. V podstatnom tvrdí, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nie je riadne odôvodnené, porušujúce jej právo na súdnu ochranu, a preto ústavne neutržateľné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a jej práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) rozsudkom okresného súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľky o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, rozsudkom krajského súdu, ktorým bol na odvolanie sťažovateľky potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie, a uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky.

8. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom okresného súdu:

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... *ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd*“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Zmysel a účel subsidiárneho postavenia ústavného súdu pri ochrane základných práv a slobôd spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií.

10. Konaním a rozhodovaním všeobecných súdov je teda ústavný súd oprávnený zaoberať sa len vtedy, ak sa ústavnou sťažnosťou namieta porušenie takých základných práv alebo slobôd, ktorým nebola poskytnutá účinná ochrana. Účinnú ochranu základných práv a slobôd (okrem iného) predstavuje opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, ktorých porušenie namieta a ktorý jej umožňuje

odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 36/96).

11. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd alebo ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

12. Sťažovateľka podala proti napadnutému rozsudku okresného súdu riadny opravný prostriedok – odvolanie, o ktorom bol príslušný rozhodnúť a aj tak učinil krajský súd napadnutým rozsudkom, preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť.

III.2. K namietanému porušeniu označených práv rozsudkom krajského súdu:

13. Ústavný súd v súvislosti s prieskumom napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby sťažovateľky, poukazuje na to, že sťažovateľka proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie, ktoré najvyšší súd relevantne odmietol.

14. Dovolanie v intenciách aktuálnej právnej úpravy predstavuje právny prostriedok spôsobilý zabezpečiť ochranu práv účastníka konania a je v právomoci dovolacieho súdu s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu posúdiť procesnú prípustnosť dovolania.

15. Vzhľadom na ústavne udržateľný záver o odmietnutí dovolania sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu (bod III.3 odôvodnenia tohto rozhodnutia) je potrebné konštatovať, že sťažovateľkinu sťažnosť smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu je potrebné aj v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre jej neprípustnosť.

III.3. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu:

16. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred súdom vrátane dovolacích konaní, v ktorých sa (popri všeobecných procesných podmienkach) uplatňujú aj ďalšie, osobitné procesné podmienky dovolacieho konania.

17. Ťažiskom argumentácie sťažovateľky v súvislosti s porušením jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu je jeho nedostatočné odôvodnenie a nepresvedčivosť. Dovolaciemu súdu sťažovateľka vyčíta, že nenapravil pochybenia súdov nižších inštancií.

18. Ústavný súd, poukazujúc na svoju doterajšiu judikatúru, považuje za potrebné zdôrazniť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou

vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

19. Z § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

20. Ústavný súd, vnímajúc význam veci pre sťažovateľku (vzhľadom na ňou dlhodobo pociťovanú nespravodlivosť pre majetkovú krivdu jej rodiny v dobe komunistického režimu), dôkladne preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol jej dovolanie, pričom zistil, že toto rozhodnutie je riadne a dostatočne odôvodnené. Rozhodnutie ako celok je argumentačne konzistentné a rešpektuje právnu úpravu dopadajúcu na prejednávajúcu vec.

21. Sťažovateľka vzhladla nedostatok v absencii zdôvodnenia, prečo súdy na jej vec aplikovali reštitučný zákon, resp. namietala, že predmetné pozemky boli vylúčené z pôsobnosti reštitučného zákona. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia však vyplýva, že sťažovateľka predostrela túto námietku až v dovolacom konaní, a preto sa súd prvej inštancie ani odvolací súd nezaoberali otázkou, či predmetné pozemky skutočne spĺňali alebo nespĺňali predpoklady pre uplatnenie nárokov podľa reštitučných predpisov, a nevykonávali k tejto otázke žiadne dokazovanie, ktoré v konaní ani nikto nenavrhol.

22. Pokiaľ ide o sťažovateľkou tvrdenú vadu zmätočnosti, najvyšší súd k tomu uviedol, že povinnosť relevantne zdôvodniť svoje rozhodnutia súdy v preskúmvanej veci splnili. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné vnímať ako jeden celok s potvrdeným rozhodnutím súdu prvej inštancie, ktorý zrozumiteľne uviedol zistené skutkové okolnosti aj svoje právne posúdenie a odvolací súd to už len doplnil (napr. v bode 26 odôvodnenia osobitne zdôraznil, že ubezpečovanie predstaviteľmi obce, že pozemky patria rodine žalobkyne, nemožno považovať za objektívny dôvod neuplatnenia reštitučného nároku). Zdôraznil, že dovolací prieskum nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania, a doplnil, že súd prvej inštancie nespochybňoval ústne rokovania sťažovateľky, resp. jej matky so starostom obce, ako o nich vypovedali svedkovia, uviedol len, že nebolo preukázané, že by si sťažovateľka u žalovaného vrátenie vlastníctva uplatnila písomne. Napokon dodal, že vzhľadom na nemožnosť obchádzať reštitučné predpisy prostredníctvom určovacej žaloby bolo podstatné nielen to, či si sťažovateľka, resp. jej právni predchodcovia uplatňovali svoje vlastnícke právo, ale aj (a najmä) to, či si ho uplatnili ako reštitučný nárok v správnom konaní na príslušnom pozemkovom úrade, pričom nebolo sporné, že si svoj nárok takto neuplatňovali. Súdy preto ďalej správne a v súlade s judikatúrou zisťovali, či existovali objektívne okolnosti, ktoré im v tom bránili,

pričom dospeli k záveru, že na strane sťažovateľky to boli subjektívne okolnosti, resp. jej nedbanlivosť.

23. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka dostala zo strany dovolacieho súdu dostatočnú a ústavne konformnú odpoveď, prečo dospel k ústavne udržateľnému záveru o odmietnutí jej dovolania. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že neposkytnutie procesnej ochrany vlastníckeho práva sťažovateľky ako dôvod porušenia jej vlastníckeho práva ústavným súdom tiež zistené nebolo. Sťažovateľka ju odvíjala argumentačne od nespravodlivosti súdneho konania ako celku, ktorú ústavný súd nezistil.

24. Ústavný súd tak uzatvára, že neexistuje relevantný súvis medzi sťažovateľkou uvedenými právami na jednej strane a napadnutým uznesením najvyššieho súdu na strane druhej, preto jej ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

25. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v petite jej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2026

Peter Molnár
predseda senátu